

Hyldeblomstens
læreplaner

Hyldeblomstens
læreplaner

Hyldeblomstens
læreplaner

Hyldeblomstens
læreplaner

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	s.3
Det pædagogiske arbejde.....	s.4

Børnehaven

Samling.....	s.7
Ture ud af huset.....	s.7
Dialogisklæsning/historiefortælling.....	s.8
Kommunikation.....	s.9
Medansvar/selvstændighed.....	s.9
Daglige aktivitetstilbud.....	s.9
Sang og musik.....	s.10
Skolegruppen.....	s.10
Ikke igangsatte aktiviteter (fri leg).....	s.11
Legepladsen.....	s.12
Spisning.....	s.12
Garderoben.....	s.12

Vuggestuen

Samling.....	s.13
Spisning.....	s.13
Påklædning.....	s.14
Ture.....	s.14
Hjælpe til/oprydning.....	s.15
Ikke igangsatte aktiviteter.....	s.15
Dialogisk læsning.....	s.16
På legepladsen.....	s.16
På badeværelset.....	s.16
Aflevering/afhentning.....	s.17

Evaluering og dokumentation.....	s.18
----------------------------------	------

Indledning

I henhold til bekendtgørelse om temaer og mål i pædagogiske læreplaner, besluttet af socialministeriet til ikrafttrædelse 1. august 2004.

Hyldeblomsten er en 0-6 års institution med 102 enheder, fordelt på tre børnehavegrupper og to vuggestuegrupper.

Vores pædagogiske målsætning tager afsæt i Herlev kommunes børnepolitiske målsætning, som beskrevet i "Børnepolitikken. Pædagogisk rammeplan for arbejdet med de 0-10 årige i Herlev kommune"

Vi har valgt at skelne mellem læreplaner for vuggestue og børnehavebørn, da vi vurderer, at der vil være væsentlig forskel på de læreprocesser der foregår for de 0-3 årige, og dem der omhandler de 3-6 årige. Vi har valgt at sætte fokus på den pædagogiske praksis og herigennem belyse hvordan der søges arbejdet med de i bekendtgørelsen beskrevne temaer. Det er gennemgående for flere af temaerne, at de berøres implicit i flere sammenhænge og aktiviteter.

Læreplanerne er udarbejdet som arbejdsredskab for os som pædagogisk personale, og er derfor også tænkt og formuleret med os selv i tankerne som modtager.

Vi er en institution, der tager udgangspunkt i børnenes spor og arbejder med brobygning i samarbejde med skoler og SFO. Dette indebærer, at vi allerede anser os selv for værende på forkant med udvikling og bevidsthed omkring læring i daginstitutionen, men har konstateret, at det er ganske effektivt og lærerigt for os som pædagogisk personale, at få nedskrevet og gennemargumenteret vores virke.

Vi hilser initiativet til at højne den pædagogiske faglighed og tydeliggørelsen af samme, velkommen.

Dokumentation anses som en forudsætning for et tilfredsstillende veludført forløb og bruges som arbejdsredskab ved evaluering af igangværende eller afsluttede pædagogiske forløb.

Det pædagogiske arbejde

Overordnet er den røde tråd i det pædagogiske arbejde at skabe selvstændige, selvsikre og sociale glade børn, udstyret med lige dele tillid, nysgerrighed, naturlig skepsis og videlyst. Vi anser lokalområde og natur som et væsentligt rum for ovennævnte.

Vi er i øjeblikket særligt optagede af;

- ❖ Den anerkendende relation
- ❖ Fællesskaberne
- ❖ Barnets spor, brobygning og samarbejde med skoler og SFO
- ❖ Gruppeinddeling af børnene, afhængig af alder og ressourcer
- ❖ Relationsskemaer (personalets arbejdsredskab i forhold til at have alle børn dækket ind)
- ❖ Mangfoldighed. At udnytte den vifte af meget forskellige kompetencer vi besidder -hos både børn og voksne
- ❖ Udsatte børn. At bruge vores netværk af kompetente fagfolk (talepædagog, psykolog osv.)
- ❖ Børn i sorg og krise
- ❖ De tosprogede børn, herunder screening
- ❖ Fortælling som metode. Narrativ figur, primært for børnehavebørnene
- ❖ Dokumentation og evaluering
- ❖ Udvikling og videreudvikling af kompetencer

Vi er bevidste om, at vi på ingen måde kan tage æren for al den læring der foregår i daginstitutionen. En stor del af den faktiske læring, foregår børnene imellem i interaktioner som leg, kommunikation, konfliktløsning, identifikationsprocesser osv. Læring er en dynamisk proces. Herunder skal også forstås, at læring ofte foregår i sammenhænge som vi som pædagogisk personale aldrig vil kunne planlægge eller tilbyde. **Som overskrift, skal vi i daginstitutionen lære børnene at lære.** Dvs. at overvinde frygt for svære opgaver, opbygge gode erfaringer, være selvhjulpne, lære at det er sjovt at lære. Ideen er for os, at tilbyde rammerne og mulighederne for et godt læringsmiljø, hvor det enkelte barn har mulighed for at plukke den læring, der er vedkommende og spændende i det enkelte barns fortløbende udviklingsproces.

Læring kan forstås som summen af;

Refleksion – at forstå verden

Handling – at agere og kunne

Identitet – At blive sig selv

(Kilde: Sølvguiden)

Der arbejdes på at agere i et dynamisk og levende rum. Når opgavens sværhedsgrad og barnets kompetence når en velafstemt dynamisk balance, opstår en tilstand af optimalfølelse, som giver en positiv og livskraftig udviklingsmulighed (Flow).

Det er hensigten, at læreplanerne årligt vil blive evalueret, debatteret og redigeret på vores personaleweekend, så de til stadighed er et arbejdsredskab i udvikling og kontinuitivt ændres efter vores børnegruppe/personalegruppes sammensætning.

I arbejdet med børns læring, er det altafgørende at vi som pædagoger er bevidste om, at der i læringsprocessen foregår en masse som skal fungere som læring for os som pædagogisk personale, og dermed indgå i den løbende evaluering. Eksempelvis ved observation af børnenes leg, hvor vi har mulighed for at lære;

- Om børnenes indbyrdes relationer, gruppedynamik. Hvor kan vi sætte ind i forhold til opbyggelse af gode relationer? Er der særlige relationer man skal være opmærksom på, f.eks. børn der bliver drillet i en gruppe, børn der har svært ved at opsøge og invitere sig selv til leg med andre, børn der ofte går alene? Børn der styrer meget? Børn der er meget svage i gruppen?
- Om de ressourcetsvage børn. Hvor er det deres kompetencer ikke slår til. Hvor er det, de har brug for hjælp og støtte? Hvordan kan vi hjælpe dem med at blive en del af gruppen? Hvilke kompetencer har de brug for, for selv at kunne agere?
- Om børnenes generelle udvikling. Er deres udvikling alderssvarende? (Psykisk, socialt, motorisk, sprogligt) Hvor skal vi sætte ind med yderligere tilbud til det enkelte barn?
- Er der børn der undviger voksenkontakt?
- Er alle børn med i et fællesskab?
- Er der børn med specielle behov? Børn der har brug for forstærket indsats?
- Børn der aldrig vælger specifikke aktiviteter (F.eks. voksenstyrede aktiviteter, tegning, finmotoriske ting, grovmotoriske udfordringer osv.)
- At dyrke de nære relationer med det enkelte barn. (mulighed for at opsøge og kommunikere med barnet om præcis det, barnet har valgt at være i uden kontakten dermed bliver krævende eller intimiderende for barnet)
- At få øje på præcis den tilgang og de redskaber det enkelte barn har brug for

Herunder følger en gennemgang af vigtige områder og aktiviteter med børnene, hvor vi som personale har oplevelse og læring som bevidst og tydelig pædagogisk målsætning. Det vil fremgå under aktiviteten hvilke ressourcer og kompetencer vi søger styrket hos børnene i omtalte sammenhæng. Herunder hvilke temaer (som beskrevet i § 8a i lov om social service, Kapitel 2, § 2), der søges behandlet.

Børnehaven:	Vuggestuen:
Samling	Samling
Ture ud af huset	Spisning
Dialogisklæsning/Historiefortælling	Påklædning
Kommunikation	Ture i nærområdet
Medansvar/Selvstændighed	Hjælpe til/oprydning
Daglige aktivitetstilbud	Ikke igangsatte aktiviteter
Sang og Musik	Højtlesning
Skolegruppen	På legepladsen
Fri leg	På badeværelset
Legepladsen	Aflevering/afhentning
Spisning	
Garderoben	

I det følgende, vil hvert område uddybes med fokus på, hvilke pædagogiske overvejelser vi gør os om de enkelte emner, og herunder hvilke dele af bekendtgørelsen om pædagogiske læreplaner, vi anser for værende indeholdende i samme.

Børnehaven:

Samling: Samlingerne er en genkendelig og dagligt tilbagevendende aktivitet i børnehavegrupperne. Dette betyder, at konteksten er tryk. Samlingerne foregår på den stue hvor man ”hører til”, og deltagere er de i forvejen kendte børn og voksne. Samlingerne er differentieret i forhold til børnenes aktuelle behov og udviklingstrin. Her arbejdes der især med;

- At lytte til hinanden. Forståelse, Empati, koncentration (hvem mangler?) Respekt for hinanden, turtagning, styrkelse af selvværd, begyndende bevidsthed om egen identitet
- Gøre plads til forskellighed, inklusion – også dem der har svært ved at bede om opmærksomhed selv (dem der gemmer sig, de mindre ressourcestærke)
- At vise interesse for en andens fortælling; Efterhånden lære at reflektere og spørge ind til fortællingen.(afhængig af børnenes alder)Herunder børnenes sommerferiebog.
- Arbejde med en ”fortællebamse” (Bamsen besøger børnene på skift i weekenden. Han har en bog, hvor forældrene kan skrive om, hvad han har oplevet, så vi har mulighed for at understøtte barnets fortælling når de om mandagen fortæller om bamsens weekend.)
- Opøve evne og mod til at fortælle, udvikle det narrative. (Herunder brug af vores narrative figurer der kommunikerer med børnene)
- Bevidsthed om den verden vi lever i; ugedag, måned, vejr, farver, hvem er jeg? Hvor bor jeg?
- Viden om verden omkring os; Mærkedage, højtider osv.
- Struktur og forudsigelighed i børnenes hverdag; (Hvad skal vi lave i morgen? - Er der planer vi kender på forhånd?)
- Bevidsthed om sproget/bogstaver og ords betydning. F.eks. igennem forskellige lege med ord. (”forkert” oplæsning af en kendt historie, antonymer; kold/varm, hvid/sort. Leg med navne, forbogstaver, dyr osv.)
- Sansestimulering, herunder både føle, høre, lugte og smagssans

Her behandles især: Sociale kompetencer, Barnets alsidige personlige udvikling, Sprog, Kulturelle udtryksformer og værdier, natur og naturfænomener

Ture ud af huset: På de enkelte grupper fastsætter man månedligt, hvilke ture man prioriterer at komme på den efterfølgende måned. Dette er for det meste små ture i lokalområdet, f.eks. parken, Kildegården, Hareskoven, besøg i andre institutioner eller besøg på spændende legepladser. Dette afhænger af den pædagogiske planlægning, ressourcer, og de spor vi løbende opsamler fra børnene. Der tages på forhånd højde for hvilke børn, der har brug for en voksen i hånden for at oplevelsen bliver positiv og udbytterig. (evt. børn med specielle behov). Vi har i institutionen valgt at prioritere at have buskort, som gør udflugter mulige. Her arbejdes der især med;

- Kulturelle oplevelser, viden om det samfund vi er en del af
- Bevægelse, motorik, at bruge sin krop
- Viden om trafikken, sikker færden, bevidsthed om hinanden, koncentration, færdselsregler, kendskab til offentlig transport
- Naturoplevelser, viden om dyr, biologi og flora
- Hvordan færdes man i andre sammenhænge end de vante?
- Besøge hinanden, forståelse, indblik i hinandens liv
- At være opmærksom på hinanden. Følges, vente, holde i hånden.
- At tale om det vi ser...
- Evaluering. Hvad har vi oplevet? Derefter dokumentation

Her behandles især: Sociale kompetencer, Sprog, Krop og bevægelse, Naturen og naturfænomener, kulturelle udtryksformer og værdier, barnets alsidige personlige udvikling

Dialogisk læsning/Historiefortælling: Alle børn får læst højt hver dag. Dette foregår på forskellige tidspunkter af dagen omkring i huset. F.eks. mens der bliver spist frugt eller i sofaen hvor små grupper finder ro. Ofte er der historiefortælling eller højtlesning i puderummet i løbet af dagen. Her arbejdes især med;

- Ny viden om forskellige emner, f.eks. kroppen, mad, dyr, biler osv.
- Indblik i litteratur- sprogforståelse, f.eks. eventyr, rim og remser
- Sproglig opmærksomhed, udvikling af ordforråd
- Sidde stille, koncentration, lytte og forstå
- Evnen til genkendelse, genfortælling
- Genkender bogstaver og ord. Begyndende forståelse af sprogkoden
- Interesse for at skrive sit eget navn, genkende de andres
- Differentiering i forhold til det enkelte barns alder, ressourcer og interesse for sproget
- Intimitet, nærhed med den voksne

Her behandles især: barnets alsidige personlige udvikling, sprog, kulturelle udtryksformer og værdier, sociale kompetencer, natur

Kommunikation: Vi arbejder med fokus på den anerkendende relation og udviklende kommunikation. Dette forstås som såvel barn/barn, barn/voksen, voksen/voksen. Det er vigtigt **at blive set og hørt**. Her arbejdes især med;

- Empati, forståelse for hinandens følelser og reaktioner
- Udvikling af selvværd og øget selvtillid
- Anerkendelse som forudsætning for relationen og kommunikationen (det betaler sig at tale om tingene, vi vil gerne høre hvad du siger og din oplevelse bliver taget alvorligt)
- Refleksion over egen handling. (Hvad sker der når jeg gør som jeg gør?, er det hensigtsmæssigt? Hvordan kan jeg ændre det?)
- Fortælling virker! Herunder samling, weekendbamse, feriebog og barnets bog.
- Håndtere følelser; opnå redskaber til at håndtere glæde, vrede osv.
- Aflæser andres kropssprog. (Hvordan ser en afvisning ud? Glæde? Skuffelse? Osv.)
- At skabe ligeværd, vise respekt for hinanden
- Forståelse for forskellighed (eks. Store/små, ressourcestærke/ressourcesvage)
- Respekt for hinandens valg; afvisninger, invitationer. Sige til og fra

Her behandles især: Barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, sprog, krop og bevægelse, kulturelle udtryksformer og værdier.

Medansvar/ Selvstændighed: Børnene bliver dagligt delagtiggjort i gøremål og opgaver i institutionen. De skiftes til at hjælpe/have opgaver. Her arbejdes især med;

- Lave vogn, dele madpakker ud, sige vær's go, hjælpe med at bære ud, vaske borde af
- At være selvhjulpne. (Hvor er mit tøj? Lære at tage tøj/sko af og på selv, klare toiletbesøg)
- Være opmærksomme på hinanden; hente hjælp til kammeraterne når det er nødvendigt

- Tage ansvar for sig selv i overskuelige situationer (f.eks. at flytte sin egen brik, rydde op efter sig selv, bære ud, tørre op)
- Lære medbestemmelse
- Viden om almen sundhed, økologi og sund kost
- Føle sig værdsat, vigtig for fællesskabet, herunder udvikle selvværdet
- Hjælpe de voksne. F.eks. på tværs af husene. (bære, hente, aflevere)

Her behandles især: Barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, Sprog, krop og bevægelse, kulturelle udtryksformer og værdier

Daglige aktivitetstilbud: Dagligt, er det muligt at vælge om man har lyst til at deltage i kreative aktiviteter. Det kan f.eks. være; klippe (lave collager), lime, filte, sy, male, lege med perler, lave smykker, spille computer, mekanik(skille og samle), byggerode osv. Her arbejdes især med;

- Udvikling af fin og grovmotorik
- Skrive/tegneholdning. Hvordan sidder man, hvordan holder man på en blyant
- Materialebevidsthed
- ”lege” med ting vi har fundet – f.eks. i skoven
- Pirren af fantasien, kreativitet
- Hjælpe hinanden, give hinanden gode ideer, samarbejde
- Tid til den enkelte, snak og nærvær
- Kendskab til computerhåndtering. Hovedsageligt at styre musen, turde trykke
- Logisk tænkning. (Hvordan kan jeg få den her til at gøre det der? Hvordan får jeg den her af?)
- Igangsatte lege på legepladsen

Her behandles især: Barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, Sprog, krop og bevægelse, kulturelle udtryksformer og værdier

Sang og musik: Vi synger ofte med børnene hvor lysten opstår, og spiller jævnligt instrumenter til. Hver fredag holder vi fællessamling, hvor hele institutionen deltager og synger sammen. Her arbejdes især med;

- Sang, musik og bevægelse
- Forståelse og beherskelse af stemmen
- Forståelse og beherskelse af sin egen krop
- Viden om instrumenter. Benævnelse og afprøvning
- Genkendelse af sange og fagter
- Sanglege
- Koncentration
- At blive hørt, måtte vælge, styrkelse af selvværd
- Repetition

Her behandles især: Barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, sprog, krop og bevægelse, kulturelle udtryksformer og værdier.

Skolegruppen: Det år barnet fylder 6 år, er det år barnet starter i skole. Der er i flere år arbejdet målrettet med brobygning mellem daginstitutioner og SFO/Skoler i Herlev kommune. Dette betyder, at vi i Hyldeblomsten har valgt, at lave planlagte forløb og aktiviteter for denne gruppe i året op til, at de skal i SFO. Hos os hedder dette ”skolegruppen” og strækker sig altså fra perioden maj (året før) - april (hvor barnet udmeldes pr. 1.maj). Her arbejdes især med;

- Dokumentation. Fotografering som redskab til udvikling og videreudvikling af børnenes kompetencer.
- Barnets bog. Et personligt billede af barnets liv i institutionen
- Barnets spor. Hvilke interesser har det enkelte barn, og hvordan kan vi udbygge dette?
- At opbygge og udvikle venskabsrelationer med de kammerater der skal i skole samtidig
- Planlagte forløb og ture. Kendskab til dansk kultur og kulturhistorie ved f.eks. besøg på Kronborg, Rundetårn, Rosenborg slot, Amalienborg, Nationalmuseet osv.
- Besøg på de skoler som skolegruppens børn skal starte på
- Temaer som redskaber og strukturering af læring
- At gøre børnene skoleparate
- At markere, at der sker et skift i barnets liv. Vi holder afslutningsfest og børnene modtager diplomer og bliver fejret
- Indblik i og forståelse for andre kulturer, herunder andre religioner end kristendommen

Her behandles især: Barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, sprog, krop og bevægelse, naturen og naturfænomener, kulturelle udtryksformer og værdier.

Ikke igangsatte aktiviteter(fri leg): Størstedelen af den læring der foregår i daginstitutionen foregår ubevidst. Upåagtet læring. Dvs. i ikke voksenplanlagte aktiviteter. Den foregår i interaktionen mellem børnene, i relationerne, og ved personlig identifikation. Altså implicit. Bl.a. derfor er den ”ikke voksenstyrede” tid meget vigtig.

Her har børnene mulighed for at lære;

- Respekt for hinanden. (hvad betyder det f.eks. at sige fra? Hvad sker der, hvis jeg ikke accepterer en afvisning? Forstå og anerkende andre børns personlige grænser)
- Empati.
- Respekt for hinandens ting
- Lære at dele, sociale spilleregler i gruppen
- Løse konflikter, hente hjælp hvis det er nødvendigt
- Demokrati
- Den enkeltes plads i gruppen (gruppedynamik, hierarki)
- Udvikle fantasi, finde på
- Bevægelse, dans, hop osv. –udvikle grovmotorik.
- Tegne, lave perleplader, klippe, lime, udvikling af finmotorikken.
- Identitetsudvikling, hvem er jeg? Hvad er jeg god til?
- Personlige sejre giver selvtillid. ”Learning by doing” (John Dewey)

Her behandles især: Barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, sprog, krop og bevægelse, Naturen og naturfænomener, kulturelle udtryksformer og værdier.

Legepladsen: Alle børn er på legepladsen hver dag. Vi vægter frisk luft og mulighed for mere plads. Det sociale spillerum bliver større og giver dermed færre konflikter. Her arbejdes især med;

- Grovmotorik; kravle, klatre, hinke, cykle, sjippe, gå på line osv.
- Fantasi; eks. Lave mad, bygge, lege superhelte
- Opnå følelse af Flow
- Udfordre sig selv, flytte grænser. At turde...
- At kommunikation virker. (Det kan betale sig at bruge ord i stedet for at slå. Både i forholdet til kammerater og til de voksne)
- At tale sin egen sag, stå på sin ret. Blive anerkendt for sin oplevelse af situationer/konflikter
- Grave i jorden
- Lege med vand
- Lege på tværs af stueopdeling, udforske nye venskaber
- Bål. Udnyttelse af de muligheder vi har
- Sundhed, frisk luft!

Her behandles især: Barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, sprog, krop og bevægelse, Naturen og naturfænomener, kulturelle udtryksformer og værdier.

Spisning: Vi spiser oftest stuevis i mindre grupper. Eftermiddagsmaden består af frugt og et stykke friskbagt brød, koldskål eller knækbrød. Den del af kosten som institutionen sørger for, er som hovedregel økologisk. Ved måltiderne arbejdes især med;

- Viden om sund kost, økologi. Hvad er maden lavet af? Hvor kommer det fra?
- Respekt for hinandens forskellige smag
- Bordmanerer. Situationskompetence (Snakke hyggeligt sammen. Blive siddende lidt selvom man er færdig)
- Styrke selvværd og selvbevidsthed. Tillid til egen krops meddelelser (sult, tørst, mæt osv.)
- Lytte til hinanden
- Hjælpe med madlavning, f.eks. bage, skrælle gulerødder
- At spise er hyggeligt
- Tid til fordybelse. Snak omkring bordet i små grupper giver mulighed for at få talt med hinanden
- Medansvar, f.eks. være med til at dække bord, dele madpakker ud og rydde væk
- Hygiejne. Det er vigtigt at vaske hænder, behandle maden ordentligt, så man undgår bakterier

Her behandles især: Barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, sprog, krop og bevægelse, kulturelle udtryksformer og værdier, natur og naturfænomener

Garderoben: En del børnehavetid foregår i garderoben. Dette er det første sted barnet møder om morgenen og det er her af og påklædning foregår flere gange i løbet af dagen. Her arbejdes især med;

- At blive selvhjulpne. At udnytte, at vi har tid til at vente selvom det tager meget lang tid at få hjemmesko på. At det er en sejr at kunne selv
- At kende sin egen plads. Her bor jeg, det her er mit. Tilhørsforhold
- At kunne genkende sine egne ting, sit eget tøj, sine egne sko. Bevidsthed om eget. Herunder begynde at tage medansvar for egne ting
- At lære at lægge ting på plads. Det er meget svært at finde sine hjemmesko hvis de er kastet rundt i garderoben
- At vente på hinanden, turtagning

Her behandles især: Barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, sprog, krop og bevægelse, natur og naturfænomener

Vuggestuen

Samlingen:

Ved 9-tiden samler vi børnene ved bordene og der serveres en kop vand eller mælk samt en lille kiks. Det er en daglig tilbagevendende begivenhed, der er med til at gøre børnene trygge via genkendeligheden. Børnene hjælper til i det omfang de har ressourcer til det. Sætter f.eks. kop på plads, kravler selv op på stol. Vi synger sange og snakker om hvad, der skal ske i løbet af dagen.

Personlige kompetencer: Finder en plads, øjen/hånd koordination (griber om krus, kiks) tyggemusklens bruges, vælger sange.

Sociale kompetencer: Lytter til hinanden, venter på tur, hjælper hinanden på plads, hvem er her, fortæller om weekenden, ferien mm. Forberedelse til dagen/aktiviteter.

Sproget: Vi synger, taler, lytter, hører rim og remser, laver lyde, bruger begreber (kold/varm, oppe/nede).

Krop og bevægelse: Vi bruger kroppen ved bevægelsessange.

Naturen og naturfænomener: Er her repræsenteret gennem sproget.

Kulturelt: Sange og traditioner bringes videre, f. eks. jul og påske.

Spisning:

Vi spiser fordelt ved flere borde med en voksen ved hvert bord. Herved opnår den voksne en tættere kontakt til det enkelte barn og børnene er i en tryk mindre gruppe, hvor alle har mulighed for at komme til orde. Her ses måske forskellen på hjem og institution, da det er her man kan prøve at hælde op mm, spilde uden at det går ud over tæpper ol. Det er her vuggestuebarnet får lov at prøve selv og får brugt den taktile sans ved at røre ved maden. De lærer så småt at vente på hinanden, vente på maden, vente på at gå i gang.

Af og til sidder nogen sammen for at videreudvikle de relationer, de netop har været i.

Personlige kompetencer: Affotografering af de større og efterligning af samme. Lærer at spise selv. Lærer at sidde ned at spise. Hjælper med borddækning.

Sociale kompetencer: Lærer at blive siddende ved bordet, at være flere sammen, deler frugten rundt.

Sproget: Sprogudvikling gennem dialog omkring måltidet, almindelig sludren og pludren.

Krop og bevægelse: Børnene spiser selv og udvikler derigennem pincetgreb, afstandsbedømmelse, koordination og lærer egen formåen i forhold til måltidet. Ved afrydning også balance både med og uden bestik og tallerkener. Lærer at føle sult og tørst og få tilfredsstillet disse behov.

Naturen og naturfænomener: Er her repræsenteret gennem sproget f.eks. snak om koen på mælkekartonen.

Kulturelt: Stifter bekendtskab med forskellig slags mad, smager, prøver. Ser andre spiser noget de ikke kender. Vi fastholder værdien ved at et måltid er sammen med andre, både børn og voksne. Børnene vasker hænder/bliver vasket inden spisning og lærer dermed lidt om hygiejne.

Påklædning:

Når børnene skal sove, stå op efter middagslur, på legepladsen eller kommer ind fra samme, får de i videst mulig omfang lov til at prøve selv i forhold til af- og påklædning. Derigennem lærer de efterhånden at håndtere overtøj og fodtøj.

Personlige kompetencer: Får selv lov at tage tøj af og på ud fra egen formåen. Styrker motorikken, koordination, balance og selvværd at kunne selv. Giver glæde over at kunne.

Sociale kompetencer: Mulighed for at hjælpe hinanden, lære af hinanden, passe på hinanden, kende hinandens tøj og sko.

Sproget: Der foregår snak mens påklædningen finder sted. De lærer de forskellige begreber: eks: Her er din jakke, ræk mig dine sko, skal jeg lyne.

Krop og bevægelse: Styrker motorikken, giver samtidig kropsbevidsthed at prøve sig frem.

Naturen og naturfænomener: Sammenkædning af vejrfænomener. Varmt tøj/koldt vejr.

Kulturelt: Lærer at kunne selv – at blive selvhjulpen.

Ture:

Ved ture ud af huset bliver vi oftest i nærområdet, hvis det da ikke er transporten, der er formålet. De fleste af vores børn kører tit i bil og kender derfor ikke lige så meget til tog og bus.

Vi bor ved siden af en dejlig park med mange udfordringer. Vi har kort til søer og andre legepladser og vi tager ind imellem på Kildegården. Bare busturen derop er en oplevelse.

Personlige kompetencer: Ser noget andet, lærer omverdenen at kende. Egen formåen i forhold til andres. De bliver udfordret. Eks. Nogen tør trille ned af bakken, tør jeg? Er udenfor vante/trygge rammer

Sociale kompetencer: De lærer at holde i hånd, passe på hinanden, mærker samhørigheden. Vil gerne skubbe klapvogn og får dermed de mindste med. Møder andre mennesker, dyr mm. Styrker nysgerrigheden.

Sproget: Vi taler om hvad vi ser/møder og børnene taler indbyrdes, derved styrkes talelysten

Krop og bevægelse: Vi går på tur og får brugt kroppen. Der løbes, rulles, hoppes, kravles – de lærer deres krop at kende. Hvad kan jeg egentlig? Hvor er mine grænser?

Naturen og naturfænomener: Vi er midt i naturen (parken/søen/ol) og undersøger den. Vejret, parken, skoven, græsset, smådyr, pinde, sten vendes og studeres.

Kulturelt: Børnene lærer at de er en del af et større fællesskab. Der er noget udenfor børnehaven/hjemme. De lærer lokalområdet at kende. Lærer at der er forskellige transportmidler.

Hjælp til/oprydning:

Ved de forskellige aktiviteter i løbet af en dag, lægger vi vægt på at børnene er med i det omfang de magter det. De vil gerne være en del af fællesskabet og jo før de får lov, jo mere vil de gerne deltage.

Personlige kompetencer: Udvikler deres egen evne til at få struktur/skabe overblik, at være en del af de daglige rutiner. Styrker selvværdet at være en del af fællesskabet og en vigtig/nødvendig del.

Sociale kompetencer: Alle hjælper til og vil gerne. Vi hjælper derigennem hinanden. Styrker evnen til at samarbejde i det små.

Sproget: Sproget udvikles gennem dialogen omkring hvad vi laver, eks: stil koppen op på rullebordet, find en ble, osv.

Krop og bevægelse: Igen motorik, balance, koordination, styrke.

Naturen og naturfænomener:

Kulturelt: En del af de kulturelle værdier at vi hjælpes ad. Tingene har for det meste faste pladser, så man igen kan finde dem.

Ikke igangsatte aktiviteter (den frie leg):

Den frie leg kan foregå på stuen, i pudrummet, i ”køkkenet” ja egentlig alle vegne og skal have gode betingelser, da det er her børnene lærer mest. Det er vigtigt at holde fast i at børn lærer mest af deres kammerater og at vi får skabt det optimale rum for denne udfoldelse. Der er hele tiden en på næste udviklingstrin som barnet kan spejle sig i. Vi er klar over at vi skal yde hjælp til de børn, der ikke er så ressourcestærke.

Personlige kompetencer: De lærer deres krop at kende, hvad kan jeg, hvad kan jeg ikke. Hoppe, rulle, danse...

Alle sanser bruges. De præsenteres for forskellige muligheder, og lærer/udvikler sig derigennem. Igen gennem legen bearbejder de oplevelser de har haft. Eks: anerkendelse, afslag, former, farver, begreber.

Sociale kompetencer: De leger med hinanden, passer på hinanden, giver plads. Mærker hvor de selv er i forhold til andre. Styrker samarbejdet børnene imellem. Hvad skal vi lege, hvem bestemmer. Styrker venskaber. Konflikter opstår og opløses. Lærer at dele med andre. Den voksne kan her observere og være aktiv/passiv i de forskellige lege.

Sproget: Udvikler sproget samtidig med at de bruger kroppen. Synger til bevægelser. Bruger dialogen. Bruges under legen til at kommunikere og styre. Benævner ting. Kropssproget er også en vigtig del.

Krop og bevægelse: Kroppen indgår som en vigtig del i legen. Motorikken, såvel den grove som den finere styrkes gennem legen. Der foregår en uformel konkurrence børnene imellem. Hvem er stærkest? Hvem er højest? Børnene afprøver deres grænser konstant. Dette bruger de til at danne deres identitet. De måler og spejler sig i forhold til kammerater og muligheder. De prøver kræfter med alt. Hvor højt tør jeg kravle, hvor hurtigt kan jeg løbe, hvor stærk er jeg osv. Små sejre/nederlag, der efterhånden bliver til deres personlighed.

Naturen og naturfænomener: Leg med bondegårdsdyr lærer dem at kende forskel på dyrene, antal benævnes.

Kulturelt: De lærer at det er OK at hoppe, springe og danse, også i forhold til andre steder/kulturer. En stor del af den danske kultur er at være sammen med/lege med jævnaldrende og i et vist omfang være selvstyrende i forhold til legen. Der er rum for den frie leg.

Dialogisk læsning:

Ved læsningen mærker børnene den nærhed og tryghed, som giver dem mod til at udvikle sig. Her er de tæt på en voksen, måske oven i købet alene og der er tid til gentagelser og gentagelser – det som giver indlæringen.

Personlige kompetencer: Lærer at lytte, får interessen for at kigge i en bog, se billeder og bogstaver og fornemme sammenhænge mellem det læste og skrevne.

Sociale kompetencer: At lytte i fællesskab, vente på at kunne se et billede, nærværet ved at sidde sammen om en bog. Være tæt på en voksen. Være en del af et samvær.

Sproget: Lærer at lytte, forstå begreber, spørge til, få bekræftet. Benævner ting/emner.

Krop og bevægelse: Intimiteten, at kunne slappe af og modtage indtryk..

Naturen og naturfænomener: Når der læses om natur.

Kulturelt: Videregivelse af viden og bogen som medie.

På legepladsen:

Uderummet er en vigtig del af den frie leg. Her er mere plads, højt til loftet og man kan udfolde sine sanser på en mere livfuld måde. Her er flere materialer at forholde sig til, kolde og hårde sten, blødt græs osv.

Personlige kompetencer: Lærer at løbe, cykle, gynges, rutsje, spille bold, forme i sand. Mærker sig selv i uderummet.

Sociale kompetencer: Fælles leg i sandkassen, spille bold med andre, vente på tur, små fælles lege med f. eks cykler.

Sproget: Dialogen under legen, forhandlinger om brug af legetøj. Plads til at stemmen bruges.

Krop og bevægelse: Styrkelse af de personlige kompetencer i forhold til hoppe, rulle, sparke, bruge kræfter, cykle osv. At kunne mærke hvor ens grænser går.

Naturen og naturfænomener: Vi er midt i den og undersøger insekter, blade mm.

Kulturelt: Videregivelse af at vi i vores kultur bruger uderummet på trods af de forskellige vejrforhold. Oplevelse af årstidernes skiften og tilpasning til samme.

På badeværelset:

Igen et af de steder hvor der er en helt tæt kontakt mellem barn og voksen. Pludren, benævnelser, bekræftelser og anerkendelse er nøgleordene. Det er her, der skal være tid og fred til fordybelse og nærhed.

Personlige kompetencer: Selvidentitet – hvad er mig og hvad er omverdenen, hvor begynder jeg? Hvor holder jeg op? Hvad mærker jeg? Bevidsthed om køn. Sammenligning med de andre børn og med de voksne

Lærer at vaske hænder, lærer at sidde på wc/potte. Lærer af de større børn..

Sociale kompetencer: Vente på tur, kigge på.

Sproget: Dialogen undervejs.

Krop og bevægelse: Kravle op på puslebord, sætte sig, tøj af/på. Gøre tingene selv i eget tempo.

Naturen og naturfænomener:

Kulturelt: Lærer at vaske hænder inden måltider.

Aflevering/afhentning:

Det at blive afleveret eller hentet i institutionen kan være en stor begivenhed og vigtigt for hvordan resten af dagen forløber. Vi lægger vægt på at børnene får en god start på dagen, det vil sige, at der skal være ro omkring barnet. Det er vigtigt at de voksne hilser på barnet/familien, og familien hilser på pædagoger og børn, at barnet tages op, får hjælp til at vinke til mor/far og bliver ”opsuget” i samværet på stuen. Som vi voksne også gør det, er det vigtigt, at man får sagt goddag til de andre, så alle ved hvem, der er her.

Personlige kompetencer: Den første adskillelse fra mor læres her. ”Jeg” kan være alene/uden mor! Men hun kommer igen selv om hun forsvinder ud af øjesyn. En del af den af den følelsesmæssige udviklingsproces, der lægger grunden for barnets selvbevidsthed.

Følelsen for barnet om at her kommer jeg, jeg er vigtig for fællesskabet. Barnet lærer, at det bliver set og betyder noget. Lærer at der er en verden udenfor familien, hvor barnet også skal agere.

Sociale kompetencer: Barnet lærer at være i relationer, med egne venner, have egne lege.

Krop og bevægelse: Fra den tætte kontakt til den knap så tætte. Lærer at kravle op på ”vinke-pladsen”. Håndkoordination til at vinke.

Sproget: Dialogen undervejs.

Naturen og naturfænomener:

Kulturelt: Lærer at sige goddag/farvel ved aflevering og afhentning. Vigtigt for fællesskabet at vi ser hinanden.

Evaluering og dokumentation.

Det er vigtigt at evaluere og reflektere over den daglige praksis. For at kunne bruge sin erfaring effektivt, lære af hinanden, og hele tiden blive dygtigere i sit arbejde og være i udvikling, er dette et arbejdsredskab som for os til stadighed er en proces som kan ændres. Forstået på den måde, at vi til stadighed er modtagelige for nye evaluering og dokumentationsformer, inspiration fra samarbejdspartnere, kurser osv., og derved ikke fastlåst på en enkelt evalueringsmetode.

Pr. 1. januar 2013 har vi besluttet at timen mellem 12 og 12.55 bruges til andet arbejde. Det være sig planlægning, dokumentation, faglige input, pædagogiske diskussioner, TR arbejde, sprogarbejde, vejledninger i forhold til studerende og/eller med pædagogiske vejledere, møder med andre samarbejdspartnere mm.

Derudover har vi vores pædagogfaglige møde en gang om måneden (fredag formiddag) for pædagoger og et infomøde for medhjælpere ligeledes en gang månedligt.

De refleksive spørgsmål der ligger til grund for evalueringen, kunne overordnet se ud som følger;

- *Hvad lavede du med børnene?*
- *Hvem lærte noget?*
- *Hvem lærte ikke noget?*
- *Hvordan ved du, at læring fandt sted?*
- *Hvilke forhindringer var der for arbejdet? (sygdom, møder osv.)*
- *Arbejdede du direkte eller indirekte efter bestemte mål?*
- *Hvilke læreplanstemaer blev berørt?*
- *Hvordan fungerede samarbejdet mellem dig og dine kollegaer?*
- *Hvad vil du gøre anderledes næste uge?*
- *Hvordan vil du dokumentere?*

Dokumentation er efterhånden en stor del af det pædagogiske arbejde. I vores institution bruger vi meget tid på at dokumentere, især ved brug af fotos/infoskærme og info via Infoba. Denne type dokumentation fungerer med flere hensigter:

- **Som dokumentation til børnene.** Indbyrdes viser de hinanden hvad der foregår på billederne. Den tur var jeg på, den leg legede vi osv. Børnene fortæller hinanden hinandens historier, deler erfaringer og oplevelser
- **Som dokumentation til forældrene.** Forældrene kan kigge på billederne og læse den tilhørende tekst og derved få indsigt i, hvad deres barn har lavet i børnehaven. Denne indsigt kan bruges til at samtale med barnet om dets oplevelser, og gøre det lettere for forældrene at følge med i daginstitutionens arbejde og være aktive samarbejdspartnere om barnet.
- **Som dokumentation til os selv, personalet.** Selve dokumenteringen fordrer refleksion for det pædagogiske personale. Dokumentationen fungerer som arbejdsredskab for evaluering. Hvad er det vi laver her, hvorfor, hvad skete der osv. Således opnås ny læring
- **Som dokumentation af børnenes børnehavetid.** En stor del af dokumentationen bliver på forskellige måder implementeret i ”Barnets bog” som bl.a. fungerer som hjælp til brobygning mellem daginstitution og SFO/skole.

Derudover benyttes masser af andre former for dokumentation afhængig af dagens aktiviteter. Eksempler kunne være; Børnenes tegninger af det oplevede, malerier, opsamlet materiale fra ture; sand fra stranden, kogler og blade fra skoven, flag fra en fødselsdag, osv. Osv. Alt sammen afspejlende hvad børnene i pågældende sammenhæng var optagede af.

I samarbejde med forældrene, har vi de seneste år brugt at indføre sommerferiebøger, hvor vi beder forældrene sammen med børnene at dokumentere hvad deres barn har været optaget af i ferien. Disse fungerer som bindeled mellem familie og daginstitution og bliver brugt efter ferien som hjælp for barnet til at fortælle sin feriehistorie og vise eventuelle billeder, kapsler, ispinde og muslingeskaller til sine kammerater. For os som personale, er det en mulighed for at opsamle barnets spor, og dermed få indblik i, hvad barnet er optaget af, og dermed hvor vi eventuelt kan supplere med nye tiltag og oplevelser. Sommerferiemappen bliver dermed en del af ”Barnets bog”, og følger med, når barnet skal i skole.

Læreplanerne revideres løbende og mindst en gang hver andet år.